

הַלְבוֹת שְׁכִירוֹת פֶּרֶק יג

א. הַבְהֶמָה אוֹכֶלֶת כָּל זֶמֶן שֶׁהִיא עוֹשֶׂה בְּגִדוּלֵי קֶרֶקַע, בֵּין בַּמִּחְבֵּר בֵּין בַּתְלוּשׁ; וְאוֹכֶלֶת מִמִּשְׁאוּי שְׁעַל גִּבָּה, עַד שֶׁתְּהִיָּה פּוֹרֶקֶת: וּבִלְבָד שְׁלֹא יִטֵּל בִּידוֹ, וַיֹּאכִילָנָה.

ב. כָּל הַמוֹנֵעַ הַבְהֶמָה מִלֶּאֱכֹל בְּשַׁעַת מְלֹאכָה לֹקָה, שֶׁנֶּאֱמַר "לֹא-תַחֲסֹם שׂוֹר, בְּדִישׁוֹ" (דברים כה, ד): אֶחָד הַשׂוֹר וְאֶחָד כָּל מִינֵי בְהֶמָה וַחֲיָה, בֵּין טִמְאִין בֵּין טְהוֹרִין. וְאֶחָד הַדִּישׁ, וְאֶחָד שְׂאֵר כָּל הַמְּלֹאכּוֹת שֶׁלְּגִדּוּלֵי קֶרֶקַע; וְלֹא נֶאֱמַר "שׂוֹר, בְּדִישׁוֹ" אֲלֹא בַהוֹנָה. וְהַחוֹסֵם אֶת הַפּוֹעֵל, פֶּטוּר.

ג. אֶחָד הַחוֹסֵם אוֹתָהּ בְּשַׁעַת מְלֹאכָה, וְאֶחָד הַחוֹסֵם אוֹתָהּ מִקֶּדֶם וְעֹשֶׂה בָּהּ מְלֹאכָה וְהִיא חֲסוּמָה; אִפְלוּ חֲסֻמָּה בְּקוֹל, לֹקָה. שְׂכָר בְּהֶמָה, וְחֲסֻמָּה וְדֹשׁ בָּהּ לֹקָה; וּמִשְׁלֹם לְבַעֲלִים אַרְבַּעַת קַבִּין לַפֶּרָה, וְשְׁלֹשֶׁת קַבִּין לַחֲמֹר: שֶׁמִּשְׁעַת מְשִׁיכָה, נִתְחַיֵּב בְּמִזְוֹנוֹתֶיהָ; וְאִינוּ חַיֵּב מִלְּקוֹת, עַד שִׁידוּשׁ בָּהּ חֲסוּמָה.

ד. יִשְׂרָאֵל הִדָּשׁ בַּפֶּרָתוֹ שְׁלֹגוּי, עוֹבֵר מִשׁוּם בַּל תַּחֲסֹם; וְגוּי הִדָּשׁ בַּפֶּרָתוֹ שְׁלִישְׁרָאֵל, אִינוּ עוֹבֵר מִשׁוּם בַּל תַּחֲסֹם. אָמַר לְגוּי חֲסֹם פֶּרְתִּי, וְדוּשׁ בָּהּ; יֵשֵׁב לָהּ קוֹץ בְּפִיהָ, וְדֹשׁ בָּהּ וַהֲרִי אֵינָהּ אוֹכֶלֶת; הַרְבִּיץ לָהּ אָרִי מִבְּחוּץ, אוֹ שֶׁהַרְבִּיץ בָּנָה מִבְּחוּץ; הִיתָה צִמָּאָה, וְאִינוּ מִשְׁקָה; פָּרַס עוֹר עַל גִּבֵּי הַדִּישׁ, כְּדֵי שְׁלֹא תֹאכַל: כָּל זֶה וְכִיּוֹצֵא בּוֹ אֲסוּר, וְאִינוּ לֹקָה.

ה. הִיָּה הַדָּבָר שֶׁהִיא עוֹשֶׂה בּוֹ רַע לְבָנֵי מַעֲיָה וּמִזִּיקָה, אוֹ שֶׁהִיתָה חוֹלָה וְאִם תֹּאכַל תִּתְרִיז מִתֹּר לְמַנְעָה: שְׁלֹא הַקִּפִּידָה תוֹרָה אֲלֹא עַל הַנֶּאֱתָה, וַהֲרִי אֵינָה נֶהְיֶית.

ו. פֶּרָה שְׁלִישְׁרָאֵל שֶׁהִיָּה חַפּוּהָן דָּשׁ בָּהּ בַּתְרוּמָה, וּבַתְרוּמַת מַעֲשֵׂר שְׁלוּדָאִי, וְכֵן פְּרוֹת הַדָּשׁוֹת בְּמַעֲשֵׂר שְׁנִי, וּפְרוֹת הַמָּהֳלָכוֹת עַל הַתְּבוּאָה לְפִי שְׁרִיט לָהֶן הַדֶּרֶךְ אִינוּ עוֹבֵר עֲלֵיהֶן מִשׁוּם בַּל תַּחֲסֹם. אָבֹל מִפְּנֵי מִרְאִית הָעֵין אִם הָיוּ דָּשׁוֹת בַּתְרוּמָה וּמַעֲשֵׂר שְׁנִי, מִבִּיא מַעַט מֵאוֹתוֹ הַמִּין וְתוֹלָה לָהֶן בְּקִלְסָטְרִין שְׁבִפִּיהֶן.

ז. הִדָּשׁ בְּמַעֲשֵׂר שְׁנִי שְׁלֹדְמָאִי, וּבַתְרוּמַת מַעֲשֵׂר שְׁלֹדְמָאִי, וּבְגִדּוּלֵי תְרוּמָה עוֹבֵר מִשׁוּם "לֹא-תַחֲסֹם" (דברים כה, ד).

ח. רִשְׁאֵי בַעַל הַבֵּית לְהַרְעִיב פֶּרָתוֹ וּלְסַגֵּפָה, כְּדֵי שֶׁתֹּאכַל הַרְבֵּה בַעַת שְׁדָּשָׁה. וְרִשְׁאֵי הַשׁוֹכֵר לְהַאֲכִילָהּ פְּקִיעֵי עָמִיר, כְּדֵי שְׁלֹא תֹאכַל הַרְבֵּה מִן הַדִּישׁ. כִּיּוֹצֵא בּוֹ, רִשְׁאֵי בַעַל הַבֵּית לְהַשְׁקוֹת פּוֹעֲלִים יֵין, כְּדֵי שְׁלֹא יֹאכְלוּ עֲנָבִים הַרְבֵּה. וְרִשְׁאֵין פּוֹעֲלִין לְטַבֵּל פֶּתֶן בְּצִיר, כְּדֵי שִׁיאֲכְלוּ עֲנָבִים הַרְבֵּה.

ט. אָבֹל אֵין הַפּוֹעֵל רִשְׁאֵי לַעֲשׂוֹת מְלֹאכָתוֹ בְּלִילָה, וְלַהֲשַׁכִּיר עֲצָמוֹ בַּיּוֹם, אוֹ לְדוּשׁ בַּפֶּרָתוֹ עֲרַבִּית, וְלַהֲשַׁכִּירָה שַׁחֲרִית; וְלֹא יִהְיֶה מִרְעִיב וּמִסַּגֵּף עֲצָמוֹ, וּמֵאֲכִיל מִזְוֹנוֹתָיו לְבָנָיו, מִפְּנֵי גִזְל מְלֹאכָתוֹ שְׁלִבַּעַל הַבֵּית, שֶׁהָרִי יִכְשַׁל כּוּחוֹ וְתַחֲלֹשׁ דַּעְתּוֹ וְלֹא יַעֲשֶׂה מְלֹאכָה בְּכוּחַ.

י. כְּדֶרֶךְ שְׁמִזְזָהּ בַעַל הַבֵּית שְׁלֹא יִגְזַל שְׂכָר עָנִי, וְלֹא יַעֲכֹבְנוּ כֶּךָ הָעָנִי מִזְזָהּ שְׁלֹא יִגְזַל מְלֹאכָת בַּעַל הַבֵּית, וְיִבְטֹל מַעַט בְּכָאן וּמַעַט בְּכָאן וּמוֹצִיא כָּל הַיּוֹם בְּמֵאֲרָה, אֲלֹא חַיֵּב לְדַקְדֵּק עַל עֲצָמוֹ בְּזֶמֶן מְלֹאכָה, שֶׁהָרִי הַקִּפִּידוֹ חֲכָמִים עַל בִּרְכָּה רְבִיעִית שְׁלִבְרַכַת הַמִּזְוֹן שְׁלֹא יִבְרֹךְ אוֹתָהּ.

יא. וְכֵן חִיב לַעֲבֹד בְּכָל כּוֹחוֹ, שֶׁהָרִי יַעֲקֹב הַצַּדִּיק אָמַר "כִּי, בְּכָל-כְּחִי, עָבַדְתִּי, אֶת-אֲבִיכֶן" (בראשית לא,ו). לְפִיכָךְ נִטַּל שְׂכָר זֹאת אֵף בְּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁנֶּאֱמָר "וַיִּפְרֹץ הָאִישׁ, מְאֹד מְאֹד" (בראשית ל, מג).